

Riktlinjer

2026-05-20

Myndighetsutövning – barn, unga och familjer

Fastställt av: Kommunstyrelsen

Datum: 2026-05-20

Diariernr: Ange diariernr

För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen

För eventuell uppföljning ansvarar: Vård- och socialavdelningen

Dokumentet gäller för: Vård- och socialavdelningen

Dokumentet gäller till och med: Tills vidare

Bräcke
kommun

Innehållsförteckning

Allmänt.....	3
Riktlinjernas syfte och tillämpning	4
Målgrupp	4
Lagstiftning	4
Sekreteress	5
Anmälningsskyldighet	5
Rapporteringsskyldighet	5
God man och förvaltare	5
Samverkan	6
Barnperspektivet.....	6
Våld i nära relationer	7
Förebyggande och uppsökande verksamhet	7
Handläggning och dokumentation	7
Ansökan/anmälan	8
Ombud och biträde	8
Utredning	9
Kommunicering av utredning	10
Beslut.....	10
Beslut om tvångsvård	11
Beslut om omedelbart omhändertagande	12
Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut	12
Överklagan	12
Beställning av insats.....	13
Genomförande av insats.....	13
Uppföljning.....	15
Insatser	15
Heldygnsvård	17
Unga lagöverträdare	18
När ett ärende avslutas	20

Allmänt

Socialtjänsten ska främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation, inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet (2 kap 1 § andra stycket, socialtjänstlagen (SoL)).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Verksamheten ska präglas av helhetssyn, vilket innebär att den enskildes sociala situation och problem ska ses i förhållande till hela den sociala miljön.

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (5 kap 1 § första stycket SoL). Kvaliteten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. I socialnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete finns kvalitetsområden, kvalitetsmål och kvalitetskriterier för socialnämndens verksamheter.

Socialnämnden ska även:

- verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden
- i nära samarbete med hemmet främja en gynnsam utveckling hos barn och unga samt särskilt följa utvecklingen hos de barn och unga som har visat tecken på en ogynnsam utveckling
- i nära samarbete med hemmet sörja för att barn och unga som riskerar att fara illa får det stöd och skydd de behöver och, om den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet
- tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem
- aktivt arbeta för att förebygga och motverka skadligt bruk och beroende bland barn och unga av alkoholhaltiga drycker, andra berusningsmedel eller beroendeframkallande medel och dopningsmedel samt samverka för att motverka skadligt bruk och beroende av spel och sex
- i sin omsorg om barn och unga tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts, se riktlinjer för dessa områden
- i sin omsorg om barn och ungdom tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan vård och fostran utanför det egna hemmet upphört 18 kap. 10 § SoL.

Riktlinjernas syfte och tillämpning

Socialnämnden ansvarar för socialtjänsten i kommunen, vilket i Bräcke kommun motsvarar kommunstyrelsen. Riktlinjerna beslutas av socialnämnden och syftar till att ge en generell beskrivning av arbetssätt och insatser. Riktlinjerna ska ge vägledning samt säkerställa rättssäkerhet och likabehandling. Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i barnets/den unges eller familjers möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad.

Socialnämndens avser att i största möjliga utsträckning använda sig av förebyggande och öppenvårdsinsatser. Placering i insatser som utförs dygnet runt ska undvikas så långt det är möjligt. Om ett barn eller ungdom är placerat i dygnet runt insats är intentionen att den enskilde ska återförenas med sin familj efter placeringen.

Socialnämnden ska även stödja familjer med barn som riskerar att avhysas från sin bostad.

Målgrupp

Målgruppen för dessa riktlinjer är barn mellan 0 och 20 år samt i vissa fall av för unga upp till 21 år med pågående placeringar och ensamkommande barn.

Lagstiftning

Följande lagar är av betydelse för tillämpning av dessa riktlinjer

- Förvaltningslag (2017:900) – FL
- Kommunallagen (2017:725) – KL
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) – OSL
- Socialtjänstförordning (2025:468) – SoF
- Socialtjänstlagen (2025:400) – SoL
- Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare – LUL
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga – LVU
- Lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Även andra lagar, rättspraxis, lokala riktlinjer och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är av vikt.

Sekretess

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL)). Sekretess får i

vissa fall brytas om det är nödvändigt att en uppgift lämnas för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap 2 § OSL).

Anmälningsskyldighet

Alla medarbetare inom socialnämndens verksamheter är enligt 19 kap. 1 § SoL skyldiga att utan dröjsmål anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Myndigheter som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med missbrukare är skyldiga att genast anmäla om de får kännedom om att någon kan antas vara i behov av vård enligt 6 § Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Rapporteringsskyldighet

Medarbetare inom socialtjänsten ska genast rapportera missförhållanden eller risker för missförhållanden i verksamheten till den som bedriver verksamheten. Den som bedriver verksamheten ska utreda och avhjälpa eller undanröja det rapporterade missförhållandet utan dröjsmål. Om det visar sig att missförhållandet är allvarligt ska den som bedriver verksamheten snarast anmäla detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Lex Sarah bestämmelsen i socialtjänstlagen reglerar dessa skyldigheter 27 kap. 2 och 6 §§ SoL.

God man och förvaltare

Socialnämnden ska anmäla och lämna nödvändigt underlag till överförmyndare om det uppmärksammas att en enskild kan vara i behov av god man eller förvaltare. Om behovet skulle ändras ska även dessa uppgifter lämnas till överförmyndare (5 kap 3 § SoF).

En enskild som har god man behåller sin rättshandlingsförmåga. Den gode mannen får endast företräda den enskilde inom ramen för sitt förordnande och om den gode mannen har den enskildes samtycke. I det fall godmanskap inte är tillräckligt kan en förvaltare utses av tingsrätten. Den enskilde förlorar genom förvaltarskapet stora delar av sin egen handlingsmöjlighet.

Samverkan

Socialnämnden ska medverka i samhällsplanering och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen. Socialnämnden ska informera om socialtjänsten i kommunen 6 kap. 2 § SoL. Även i förvaltningslagen (8 § FL) regleras myndigheternas skyldighet att vara varandra behjälpliga och samverka.

Samverkan både internt och externt syftar till att skapa helhetssyn utifrån barnets/den unges och vårdnadshavarens behov samt hur behoven ska kunna tillgodoses för att uppnå bästa värde och nytta. All samverkan ska ske med den unges eller vårdnadshavarens samtycke och delaktighet med målet att öka livskvaliteten. Barnets åsikter ska höras utifrån sin ålder och mognad.

Barnperspektivet

Barnets bästa ska vara vägledande i socialnämndens arbete och i beslut om insatser som rör barn enligt 3 kap. 1 § SoL. Bestämmelserna har sin grund i artikel 3 i FN:s barnkonvention som poängterar att kommunens socialtjänst ska tillförsäkra barnet det skydd och den omvårdnad som det behöver. Dock ska hänsyn tas till de rättigheterna och skyldigheter som barnets föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet har. Med barn avses varje människa under 18 år.

När åtgärder som rör barn övervägs ska barnets bästa alltid beaktas och de ska få relevant information. Ett barn ska alltid ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör dem, i det fall de inte gör det, ska deras uppfattning kartläggas på annat sätt.

Barnets åsikter ska sättas i proportion till ålder och mognad. Insatser för barn och unga ska utformas och genomföras tillsammans med dem och deras vårdnadshavare samt vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och organisationer. Behov av insatser från andra delar av socialtjänsten, från andra verksamheter inom kommunen eller från andra huvudmän ska uppmärksammas.

Våld i nära relationer

Socialnämnden är skyldig att utreda behov av stöd och hjälp för den som utsatts för eller utövat våld i nära relation. Våld kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, socialt och ekonomiskt. Det är av största vikt att alla medarbetare inom socialnämndens verksamheter vågar se, fråga och agera gällande frågor om våld. Barn som upplevt våld, våldsutsatta vuxna och personer som utövar våld i nära relation ska utifrån behov erbjudas stöd från kommunens socialtjänst.

Socialnämnden ska särskilt beakta barn som upplevt våld samt andra särskilt utsatta grupper. Den enskildes behov av skydd ska vara avgörande i bedömning om skyddat boende till den som utsatts för våld i nära relation. När barn befinner sig på skyddat boende krävs ett nära samarbete mellan berörda parter. Lag med särskilda bestämmelser om placering av barn i skyddat boende (2024:79) omfattar förfarandet för att placera ett barn, som står under vårdnad av två vårdnadshavare, i ett skyddat boende tillsammans

med den ena vårdnadshavaren, även om den andra vårdnadshavaren inte samtycker till placeringen. Vid samtycke från båda vårdnadshavare placeras barnet i skyddat boende enligt socialtjänstlagen 11 kap. 1 § SoL och 22 kap. 5 § SoL.

Förebyggande och uppsökande verksamhet

Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa (18 kap. 2 § SoL). Genom förebyggande insatser kan vissa problem för barn och unga undvikas eller minimeras.

Handläggning och dokumentation

Handläggning och dokumentation regleras i socialtjänstlagen (SoL) och förvaltningslagen (FL). Vid socialnämndens utredning ska stor vikt läggas vid barnet/den unges och dennes vårdnadshavares rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande.

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Beskrivningen av barnets/den unges förhållanden ska präglas av saklighet och objektivitet. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem (14 kap 7 § SoL). Dokumentationen ska utformas med respekt för barnets/den unges och vårdnadshavares integritet. Barnet/den unge och vårdnadshavaren bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om barnet/den unge. Om barnet/den unge eller vårdnadshavaren anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas (14 kap. 6 § SoL).

För mer detaljerad information hänvisas till avdelningens metodstöd och rutiner.

Ansökan/anmälan

En ansökan/anmälan kan lämnas skriftligen eller muntligen av den enskilde (barnet/den unge) eller den person som misstänker att ett barn är i behov av stöd eller far illa och kan behöva stöd från socialnämnden.

En anmälan som inkommit ska genast följas av en skyddsbedömning, detta för att se om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (20 kap. 1 § SoL).

Förhandsbedömning med beslut om att inleda eller inte inleda utredning ska därefter, om det inte finns synnerliga skäl, fattas inom fjorton dagar efter det att anmälan inkommit.

Vid ansökan inleds alltid en utredning.

Ombud och biträde

En enskild får anlita ett ombud eller biträde (14 § FL) som hjälper den enskilde att föra sin talan. Ett biträde kan följa med på möten och vara den enskilde behjälplig, medan ett ombud kan ha större befogenheter enligt fullmakt. Den som har ett ombud behöver dock fortfarande ha kontakt med handläggaren och medverka personligen om myndigheten begär det. I de fall ett ombud inte är den enskildes legala företrädare (god man eller förvaltare) bör en formell fullmakt finnas.

En skriftlig fullmakt ska vara undertecknad av den enskilde och innehålla ombudets namn samt omfattning av ombudets uppdrag. Genom fullmakt får ett ombud rätt att helt eller delvis föra den enskildes talan. Fullmakten ska alltid uppvisas i original.

Åtgärder som ombudet vidtar enligt fullmakt är bindande för uppdragsgivaren (den enskilde). En fullmakt kan alltid återkallas av den enskilde. I särskilda fall kan det vara nödvändigt att motta en muntlig fullmakt. En muntlig fullmakt ska alltid dokumenteras. Har en muntlig fullmakt lämnats vid ett tidigare tillfälle ska dess omfattning och giltighet kontrolleras med uppdragsgivaren (den enskilde). Ny fullmakt kan behöva inhämtas.

Stödperson

Den enskilde har rätt att ha med sig en stödperson till möten med socialtjänsten. Det kan exempelvis vara en anhörig eller nära vän. Av sekretesskäl kan dock socialtjänsten behöva begränsa den information som kan lämnas inför en stödperson.

Offentligt biträde vid LVU

I mål och ärenden angående beredande av vård enligt 2 eller 3 §§ lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), omedelbart omhändertagande enligt 6 eller 6 a §§ LVU, fortsatt omhändertagande enligt 9 a § LVU, upphörande av fortsatt omhändertagande enligt 9 b § LVU, upphörande av vård enligt 21 § LVU, flyttningsförbud enligt 24 §, upphörande av flyttningsförbud enligt 26 § LVU, utreseförbud enligt 31 a § LVU, upphörande av utreseförbud enligt 31 c § eller tillfälligt

utreseförbud enligt 31 d § LVU eller vid överklagande enligt 41 § 1 st. 1 p. LVU ska offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser samt för dennes vårdnadshavare, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Behövs offentligt biträde både för den unge och för dennes vårdnadshavare, förordnas gemensamt biträde, om det inte finns motstridiga intressen mellan dem (39 § LVU).

Offentligt biträde vid lagen om skyddat boende

I ärenden och mål om skyddat boende enligt 3 kap. lagen om placering av barn i skyddat boende (2024:79) eller om en omedelbar sådan insats enligt 4 kap. eller om upphörande av skyddat boende enligt 7 kap. 1 § ska offentligt biträde förordnas för barnet och för vårdnadshavarna, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Utredning

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden enligt 14 kap. 2 § SoL. Vid en anmälan ska förhandsbedömning göras innan en utredning inleds.

Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Varje ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att säkerheten eftersätts (9 § FL). Utredningen ska inte vara mer omfattande eller ta längre tid än vad som krävs för att beslut ska kunna fattas.

Utredningen genomförs i samråd med barnet/den unge och dennes vårdnadshavare. Dennes önskemål och förslag ska beaktas. Utredningen ska även omfatta mål för de insatser som föreslås.

En utredning ska genomföras skyndsamt, ha ett helhetsperspektiv och vara slutförd och kommunicerad senast inom fyra månader. Socialnämnden får dock om det finns särskilda skäl besluta om att förlänga utredningstiden enligt 20 kap. 3 § SoL.

Arbetsmetoder

Socialnämndens arbetssätt baseras på kunskap- och evidensbaserade metoder. Arbetet följer Socialstyrelsens riktlinjer och föreskrifter. Alla nya arbetsmetoder bygger på evidensbaserad praktik och egna insatser utvärderas noggrant. Utredning genomförs med hjälp av handläggnings- och dokumentationssystemet Barns Behov i Centrum (BBIC). BBIC syftar till att stärka barnperspektivet och delaktigheten för barn, unga och deras familjer.

Kommunicering av utredning

Beslutsunderlag ska kommuniceras innan utredningen avslutas och beslut fattas. Innan en myndighet fattar ett beslut i ett ärende ska den, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Myndigheten får dock avstå från sådan kommunikation, om det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, eller ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver att beslutet meddelas omedelbart (25 § FL).

Beslut

Alla beslut om insats ska föregås av en utredning. Av beslutet ska framgå vilken insats som beviljas, lagrum samt målet med insatsen, omfattning/frekvens, för hur lång tid beslutet gäller och, vid avslagsbeslut, information om rätten att överklaga. Beslut om avslag ska delges skriftligen. Alla beslut ska följas upp.

Vid förändrade förhållanden och behov kan beslut komma att omprövas. Enligt 14 kap. 9 § SoL får socialnämnden ändra ett beslut till den enskildes nackdel om beslutet för insatsen gäller tills vidare.

För att återkalla ett gynnande beslut som är tidsbegränsat krävs att beslutet har ett s.k. återkallelseförbehåll. Det förutsätts i så fall att förbehållet utformas på ett sätt som uppfyller rimliga krav på förutsebarhet och är förenliga med kraven på legalitet, objektivitet och proportionalitet.

Beslut fattas enligt socialnämndens delegationsordning. Beslut som fattas med stöd av delegerad beslutanderätt ska rapporteras till socialnämnden (kommunstyrelsen) (6 kap. 40 § KL).

Ej verkställda beslut ska rapporteras till socialnämnden, kommunfullmäktige och Inspektionen för vård och omsorg, IVO (34 kap. 1 § SoL).

Beslut om tvångsvård

I det fall insatser inte kan genomföras i samförstånd och med samtycke av den unge eller dennes vårdnadshavare kan den unge beredas vård med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). LVU är en skyddslag och vid beslut enligt denna lag ska vad som är bäst för den unge vara avgörande.

Vård enligt LVU beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Vård ska även beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom skadligt bruk eller

beroende av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende (2–3 §§ LVU).

Vård med stöd av denna lag beslutas av förvaltningsrätten efter ansökan från socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskottet).

Beslut om omedelbart omhändertagande

Socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskottet) får besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas om

1. det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU, och
2. rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

I det fall socialnämndens (vård- och socialutskottets) beslut om omhändertagande inte kan avvakta, får beslut om omhändertagande fattas av nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har utsett. Beslut ska anmälas vid nämndens (vård- och socialutskottets) nästa sammanträde eller inom fyra veckor (6 § LVU).

Rapporteringsskyldighet av ej verkställda beslut

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om insatser. Om ett gynnande beslut inte verkställts inom tre månader ska nämnden rapportera detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det ska även rapporteras om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan IVO ansöka om utdömande av en särskild avgift. Det är förvaltningsrätten som beslutar om särskild avgift.

Överklagan

Beslut som fattas med stöd av någon speciallagstiftning, till exempel socialtjänstlagen, överklagas genom förvaltningsbesvär. Vårdnadshavare eller barnets/den unges legala

företrädare ska alltid underrättas om sin rätt till att överklaga ett beslut som gått denne emot. Beslutet ska överklagas skriftligen och handläggaren som fattat beslutet ska vara behjälplig om så önskas. Överklagandet ska ha kommit in till socialnämnden inom tre veckor från den dag då vårdnadshavare eller barnets/den unges legala företrädare fått del av beslutet.

Enligt 39 § FL får ett beslut som har överklagats ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans enbart i sådana fall som avses i 38 § och bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

Enligt 38 § FL ska en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om

1. den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och
2. beslutet kan ändras snabbt och enkelt utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen, se 46 § första stycket FL. Om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet, se 46 § andra stycket FL. Både beslut som ändrats delvis och beslut som ändrats helt i enlighet med den enskildes önskemål ska överlämnas till överinstansen enligt 46 § andra stycket.

Har överklagan kommit in för sent ska den avvisas enligt 45 § FL, om inte förseningen beror på att socialnämnden har lämnat en felaktig underrättelse om hur man överklagar eller om överklagan kommit in under överklagandetiden till den myndighet som ska pröva överklagandet.

Beställning av insats

När beslut om insats är fattat ska insatsen påbörjas av en utförare. Utföraren kan vara en verksamhet inom kommunens egen organisation eller en verksamhet tillhandahållen av extern leverantör. De uppgifter som behövs för att insatsen ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och säkert sätt lämnas vid beställning av insats till den utförare som ska genomföra beviljad insats. Insatserna ska enligt socialnämndens beställning anpassas till barnets/den unges aktuella förutsättningar och behov.

Verkställighet

Ett beslut om insats ska verkställas omedelbart. Finns det skäl till att en beviljad insats inte verkställs som planerat ska detta dokumenteras. Socialnämnden ska säkerställa att insatsen verkställs.

Genomförande av insats

Genomförandeplan

Hur ett beslut om insatser ska genomföras dokumenteras i en genomförandeplan. En genomförandeplan ska bygga på respekten för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Genomförandeplanen upprättas av socialnämnden tillsammans med utföraren, barnet/den unge och dennes vårdnadshavare utifrån aktuell insats. Planen ska vara godkänd av vårdnadshavare eller barnets/den unges legala företrädare och innehålla mål för planerad insats utifrån barnets/den unges behov.

Genomförandeplanen ska användas vid pågående insatser samt vid uppföljning och utvärdering. Vid placering ska genomförandeplanen följas upp minst var sjätte månad. Genomförandeplanen ska även omfatta åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

Samordnad individuell plan

Kommuner och regioner ska upprätta samordnad individuell plan (SIP) när barnet/den unge har behov av insatser från både socialnämnden och hälso- och sjukvården (10 kap. 8 § SoL och 3 f § HSL). Den unge eller vårdnadshavaren behöver samtycka till att planen upprättas. Både socialnämnden och regionen kan initiera en SIP, men det är den unge eller vårdnadshavaren som bestämmer vilka aktörer som får sammankallas till mötet.

Barnet ska tillfrågas utifrån sin ålder och mognad. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. I planen ska det uppges:

- vilka insatser som behövs
- vilka insatser respektive huvudman ska svara för
- vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen
- vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

Om barnet/den unge är omhändertaget med stöd av LVU har socialnämnden rätt att bestämma hur vården ska utföras och vad barnet/den unge ska vistas under vårdtiden. Vårdnadshavaren behöver i dessa fall inte samtycka till att SIP upprättas.

Vårdplan

I samband med en placering utanför hemmet ska en vårdplan upprättas. En vårdplan ska beskriva:

- de särskilda insatser som behövs

- det sätt på vilket barnet/den unges umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas
- målet med vården
- en vårdbehövandes och, i fråga om barn, även hans eller hennes vårdnadshavares syn på den planerade vården (5 kap 1a § SoF).

En vårdplan ska kompletteras med en genomförandeplan och även omfatta åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

Uppföljning

Alla insatser ska följas upp tillsammans med barnet/den unge och dennes vårdnadshavare eller legala företrädare i samband med att beslut upphör. Vid uppföljning är det viktigt att den enskildes och/eller legala företrädares synpunkter kommer fram.

Insatser

Socialnämndens avsikt är att i största möjliga utsträckning använda sig av förebyggande- och öppenvårdsinsatser. Detta för att så få barn och unga som möjligt ska tas om hand i dygnet runt insatser.

Föräldrastöd

Förebyggande stöd i form av föräldrastöd har betydelse både för enskilda barn och samhället i stort. Syftet med föräldrastöd är att stärka föräldrarna i deras föräldraskap. Föräldrastöd kan ges genom exempelvis familjesamtal, rådgivning och konsultation, samarbetssamtal, nätverksmöten, föräldraskapsstöd eller annan utbildning.

Socialnämnden ansvarar för att familjerådgivning finns, antingen genom kommunens försorg eller genom annan lämplig yrkesmässig rådgivare (13 kap. 4 § SoL). I Bräcke kommun erbjuds familjerådgivning genom *Familjerådgivningen i Jämtlands län*, som är ett samarbete mellan länets kommuner. Familjerådgivning består av samtal som syftar till att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållande och familjer för att förbättra kommunikation och relation.

I Bräcke kommun erbjuds insatsen råd och stöd för barn, unga och föräldrar, utan individuell behovsprövning och utredning. Stödet ges av öppenvården och familjen bestämmer själva vad de lyfter i mötet som de behöver stöd eller råd kring.

Målsättningen är att familjen ska finna och förstärka sina egna resurser för att bättre hantera vardagen samt att hitta redskap för att kunna handskas med kommande situationer i framtiden.

Olika former av föräldragrupper kan vara aktuellt att erbjuda vid behov.

Ungdomsmottagning

Ungdomsmottagningens verksamhet syftar till att förebygga fysisk och psykisk ohälsa, oönskade graviditeter, sociala problem samt identitets- och relationssvårigheter hos ungdomar.

Medling

Till kommunens ansvar hör att tillhandahålla medling enligt lagen (2002:445) om medling av brott. Medling ska erbjudas när ett brott begåtts av någon under 21 år. Medling är ett frivilligt möte mellan den som begått brott och den som drabbats. Förutsättningar för att medling ska erbjudas är att brottet är polisanmält, gärningspersonen är mellan 12 och 21 år och har hos socialsekreterare eller polis erkänt brott eller delaktighet i det. Medling kan ske vid alla typer av brott förutom vid familjerelaterade brott. Om ett direkt möte mellan parterna inte är önskvärt kan så kallad indirekt medling erbjudas, d.v.s. att medling sker genom brevväxling via medlare.

Öppenvårdsinsatser

För de barn och unga där det förebyggande stödet är otillräckligt kan öppenvårdsinsatser vara aktuellt. Stödet ska utformas i samverkan med barnet/den unge och dennes föräldrar. Stödet ska bygga på normalitets- och närhetsprinciperna samt utformas så att föräldrarna stöttas i sitt föräldraskap. Öppenvårdsinsatser kan vara familjebehandling, individuellt stöd till barn, unga och föräldrar samt insatser i hemmet eller nätverksarbete. Omfattningen på insatsen kan variera utifrån behov.

Kontaktperson och kontaktfamilj

Kontaktperson och kontaktfamilj kan utses som stöd i personliga angelägenheter, för sociala aktiviteter och för att bryta isolering samt för att öka barnet eller den unges nätverk. Kontaktfamilj kan även beviljas som avlastning till föräldrarna.

För unga under 21 år kan en särskild kvalificerad kontaktperson utses (13 kap. 7 § andra stycket SoL eller 22 § LVU) om behov av särskilt stöd och särskild vägledning föreligger. Insatsen ska syfta till att motverka skadligt bruk eller beroende, brottslig verksamhet eller annat socialt nedbrytande beteende.

Mini-Maria

Mini-Maria vänder sig till barn och unga upp till 20 år som är i eller riskerar att utveckla ett skadligt bruk eller beroende och dennes anhöriga. Kontakt med Mini-Maria kan ske både med och utan beslut om insats.

Heldygnsvård

Innan ett barn eller ungdom placeras i heldygnsvård ska öppenvårdsinsatser prövats eller övervägts. Undantag kan göras, men detta ska tillämpas restriktivt.

Socialnämnden ansvarar för att de barn och unga som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i familjehem eller i ett hem för vård eller boende (HVB) samt att de får god vård. Intentionen är att familjer ska återförenas efter placering och socialnämnden arbetar för att detta ska bli möjligt.

Familjehem

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Hur länge ett barn bor i ett familjehem är individuellt utifrån behov.

Vid placering ska en särskild utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet/den unge utses. Ett beslut om familjehem ska övervägas minst var sjätte månad av socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskott). Besök i familjehemmet ska ske minst fyra gånger per år för att säkerställa att syftet med insatsen uppnås. Barnets/den unges hälsa och skolgång ska bland annat särskilt uppmärksammas.

Det familjehem som anlitas ska få utbildning och handledning samt råd, stöd och annan hjälp de behöver. I Jämtlands län samarbetar sju kommuner; Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre och Östersund, genom *Familjehemscentrum Jämtlands län*. Familjehemscentrum rekryterar, utreder och utbildar blivande familjehem och matchar barn till rätt familjehem. De har även ett antal jourhem när barn behöver placeras akut.

Hem för vård eller boende (HVB)

Hem för vård eller boende (HVB) tar emot barn och unga för vård och/eller boende. Verksamheten ska bedrivas yrkesmässigt med tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Ett beslut om HVB ska vara tidsbegränsat och övervägas minst var sjätte månad av socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskottet).

Jourhem

Jourhem tar emot barn eller unga för tillfällig vård. Om det inte finns särskilda skäl får ett barn placeras i ett jourhem först efter avslutad utredning. Jourhem ska få utbildning, råd, stöd och annan hjälp de behöver.

Särskilt ungdomshem

Bräcke kommun

Särskilt ungdomshem bedrivs av Statens institutionsstyrelse (SiS) och är ett boende för barn och unga som enligt 3 § LVU behöver stå under särskilt noggrann tillsyn. Detta på grund av kriminalitet, skadligt bruk och beroende eller annat socialt nedbrytande beteende. På särskilda ungdomshem kan barn och unga hållas kvar med tvång. Vård med stöd av 3 § LVU ska omprövas minst var sjätte månad av socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskottet).

Placering i skyddat boende

Med skyddat boende avses en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med vårdnadshavare till skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och ska få sina behov av stöd- och hjälpinsatser tillgodosedda. Vid placering ska en särskild utsedd socialsekreterare som ansvarar för kontakten med barnet/den unge utses. Ett beslut om placering av barn i skyddat boende ska övervägas minst var sjätte månad av socialnämnden (delegerat till vård- och socialutskottet).

Eftervård och annat stöd

Till socialtjänstens skyldighet hör att stödja en enskild vid utslussning eller återflytt efter placering.

Unga lagöverträdare

Socialnämnden ska omedelbart underrättas om ett barn under 18 år är skäligen misstänkt för ett brott som kan ge fängelse. Vid förhör med ett barn (under 18 år) ska företrädare från socialnämndens socialtjänst närvara om det inte finns särskilda skäl mot det och det kan ske utan men för utredningen.

På begäran av socialnämnden får en utredning om brott inledas hos polisen avseende någon som inte har fyllt femton år, om socialnämnden bedömer att utredningen kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott som innebär att den unge äventyrar sin hälsa eller utveckling eller om brottet kan antas utgöra ett led i en upprepad brottslighet begången av den unge.

På begäran ska socialnämnden lämna yttrande, om ett barn under 18 år skäligen är misstänkt för ett brott eller har erkänt brott. Yttrande ska begäras av åklagaren innan beslut tas om åtal (11 § LUL).

Ungdomstjänst

Påföljden ungdomstjänst ska verkställas av kommunen (socialnämnden) så snart som möjligt och handledare ska utses. Innehållet i ungdomstjänsten ska redogöras i en

arbetsplan och socialnämnden ansvarar för att planen följs. Om arbetsplanen inte följs ska socialnämnden underrätta Åklagarmyndigheten.

Arbetsplanen ska innehålla uppgifter om vart arbetet ska utföras, arbetstider, det lägsta och det högsta antalet timmar som ska utföras varje vecka/månad samt om det finns några övriga villkor.

Ungdomsvård

Den som är under 21 år och som har begått brott får dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt SoL eller LVU och sådan vård eller åtgärd kan beredas barnet eller den unge. Socialnämnden redovisar de åtgärder som de avser att vidta i det yttrande som de skriver enligt 11 § LUL. Om åtgärderna avser insatser enligt SoL ska åtgärderna redovisas i det ungdomskontrakt som ingår som en del i yttrandet till polis/åklagare. Om åtgärderna avser vård enligt LVU ska vården redovisas i den vårdplan som ingår som en del i yttrandet.

Ungdomsövervakning

Den som är mellan 15 och 17 år kan dömas till ungdomsövervakning. Ungdomsövervakning kan vara aktuellt för den som har begått ett allvarligt brott eller som har upprepad brottslighet, men som ändå inte ska dömas till sluten ungdomsvård.

Vad ungdomsövervakningen innebär beslutas i en verkställighetsplan. Det är Kriminalvården som tar fram planen i samråd med den dömde, socialtjänsten och om möjligt med vårdnadshavare eller andra personer i den dömdes närhet. Planen innehåller olika delar, men övervakning med fotboja ingår som regel. Socialnämnden ska utse en särskild handläggare för barnet eller den unge under verkställigheten. Denne ska medverka vid verkställighetsplaneringen och ska redovisa socialtjänstens bedömning av vilka åtgärder och insatser som bör ingå i den individuella verkställighetsplanen.

När ett ärende avslutas

Det kan finnas olika anledningar till att ett ärende avslutas, exempel kan vara att behovet av insatsen upphör, den enskilde flyttar eller avlider. Oavsett orsak ska det alltid dokumenteras varför ett ärende avslutas. Följande ordning ska följas vid ett avslut:

Bräcke kommun

- Om den enskildes insatser av någon anledning ska avslutas ska verkställighet omgående informera handläggaren om det via meddelandefunktionen i Lifecare alternativt genom ett telefonsamtal.
- Handläggaren ansvarar då för att journalföra avbrottet, dess anledning och stoppa pågående beslut och resurstilldelningar.
- Handläggaren anger avslutsorsak och måluppfyllelse i de ärenden det är tillämpligt.
- Handläggaren ansvarar för att den enskildes akt är i ordning, se vård- och socialavdelningens informationshanteringsplan samt arkivhandbok.